

UTSIKTSPUNKT: Vidar Larsen viser oss restene av bygdeborgen på Farshatten, som er plassert i særdeles spektakulære omgivelser.

ALLE FOTO: GEIR EGIL SKOG

Forhistorisk forsvarsverk

LEIRSUND: Et slående syn venter deg på toppen av Farshatten, der restene av en forhistorisk borg ligger bevart.

SEBASTIAN SKYTTERUD MYERS
kultur@rb.no
63 80 50 50

Et fredelig, idyllisk skogsvann omgitt av grantrær og høye åskammer. Vi har ankommet Stampetjern, en av Romerikes mest populære badeplasser.

Vidar Larsen (65), fungerende leder i Skedsmo historielag,

møter oss på parkeringsplassen.

- Vi skal innover der, sier han, og peker på en sti som fører forbi tjernet og inn i skogen.

Spor av en borg

Svært få av de badeglade vi passerer er nok klar over at om de retter blikket oppover, mot den høyeste åskammen som omgir tjernet, stirrer de rett inn i et stykke 1500 år gammel historie: Rester av en forhistorisk bygdeborg, et forsvarsverk fra folkevandringstiden.

Farshatten er navnet på åsen som borgen en gang ruvet på toppen av. Det eneste som i dag

gjenstår av forsvarsverket er en nedsenkning i jorda, samt en rekke store steiner som ligger strødd nedover den siste bratte bakken vi tar oss oppover før vi når åsens høyeste punkt.

- Steinen var plassert oppå toppen her, men i seinere tid har det vokst fram røtter, som bender bakken oppover, og da har alt sammen begynt å rulle, forklarer Larsen.

Urolige tider

I Norge er det registrert om lag 400 bygdeborger. 300 ligger i østlands- og agderfylkene.

Det er knyttet stor usikkerhet til borgenes funksjon. Enkelte

hevder at borgene var forsvarsanlegg til bruk i urolige tider. Mennesker som bodde i jordbruksområder med tilgang til utmarksressurser, måtte være forberedt på å forsvare seg.

- Det var nok i hvert fall tilfelle for menneskene som bodde i skogen nedenfor Farshatten. Der hadde de sannsynligvis god tilgang til mat, blant annet i form av vilt, og det var ressurser mange ønska seg tilgang på, tror kulturminneentusiasten.

Spektakulært

Det forklarer plasseringen av bygdeborgen på Farshatten. For inntrengere var den nær-

mest umulig å angripe, da den besto av bratte skrenter. Stupet på enden av åskammen er et tydelig bevis på det: Der går det nedover i 90 graders vinkel.

- Jeg tror navnet Farshatten har noe med fare å gjøre. Men det blir selvsagt bare spekulasjoner, sier Vidar Larsen.

Til tross for at en relativt liten andel av den opprinnelige borgen er bevart, mener han likevel det er verdt å begi seg ut på den 20 minutter lange ferden opp til Farshatten.

- Det finnes også to andre bygdeborger i området, én på Skansen og én på Rudskulen. Men denne er plassert i spektakulære omgivelser. Du får både historie, fantastisk utsikt og en god trimtur om du kommer hit.

FAKTA

- De fleste bygdeborgene i Norge kan dateres til jernalderen.
- De er plassert på høyder, knauser eller berg og oftest er det bratte skrenter på flere kanter, slik at borgen bare er tilgjengelig fra en side.
- På Farshatten er det ikke gjort historiske funn i senere tid.

KILDE: WIKIPEDIA

TIL TOPPS: Det lønner seg å ha med gode tursko når man skal til Farshatten, da gåturen tar ca. 20 minutter.

LANGT OPP: Bygdeborgen ligger på den høye åsen lengst unna. Her: Utsikt fra Stampetjern.

Slik kommer du deg til Farshatten

Fra Lillestrøm kjører du ut på Fetveien/Rv22, og tar 1. avkjøring ut på Rolf Olsens Vei i rundkjøringen ved Åråsen stadion. Fortsett rett fram ut på Branderudveien. Denne skal du følge i omtrent 5 kilometer forbi Leirsund.

Hold utkikk etter Branderud bussholdeplass (rødt bygg til venstre vis-à-vis Branderud gård). Et lite stykke videre tar du av på veien til venstre og parkerer på parkeringsplassen ved Stampetjern. Gå den lille gressbakken

opp til tjernet, og ta av på stien som går opp til venstre ved siden av TrygVesta-livbøen.

Når stien slutter, følger du grusveien opp til høyre. Et lite stykke inn på denne vil du oppdage et skilt med påskriften «Farshatten», som peker inn mot en sti til høyre. Denne skal du holde deg på helt til du kommer til toppen av åsen.

Der stien deler seg, følger du bare skiltene, og den blå oppmerkingen på trærne. Gåturen fra parkeringsplassen tar omtrent 20 minutter.

RESTER: De fleste av steinene fra bygdeborgen finner du rett før du når toppen av Farshatten.